

Met deze eenvoudige handleiding kun je ongeveer 25+ bekende Nederlandse bomen herkennen.

Bomen herkennen is een specialisme. Deze korte handleiding zal voldoende zijn voor het herkennen van de bekendste bomen.

Er is heel veel informatie over het herkennen van bomen op het internet, bijv. www.bomengids.nl, <http://www.oplin.org/tree/index.html> en www.koentimmers.be/determinatie/, etc.

Bij deze wil ik Hans-Cees Speel van de www.bomengids.nl hartelijk bedanken. De plaatjes voor het herkennen van de bomen zijn overgenomen, met toestemming, van OPLIN USA.

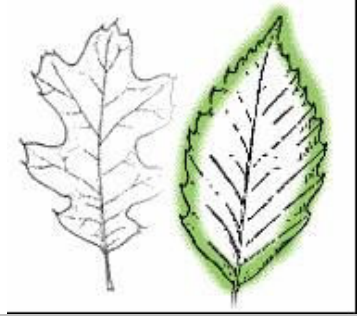
Er zijn diverse methodes voor het herkennen van bomen. De werkwijze is als volgt:

- In deel 1 vind je een korte inleiding op het herkennen van bomen.
- Via een quick-scan in deel 2 kun je al snel (met enige zekerheid) een boom herkennen. Zie voor meer informatie www.bomengids.nl - de afstreepmethode.
- Om de kans te vergroten dat je de juiste herkenning doet, kun je het resultaat van de quick-scan checken via de lijst van beschrijvingen van bomen uit deel 3.

Wanneer je suggesties en opmerkingen hebt, dan hoor ik die erg graag. Je kunt dan mailen via johan975@gmail.com

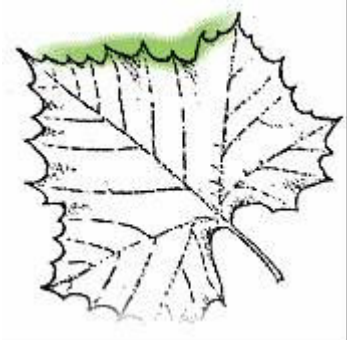

DEEL 1: Eigenschappen herkennen van een boom

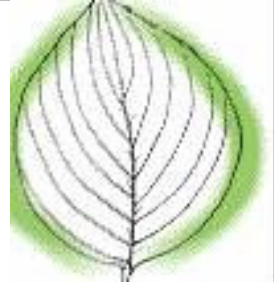
Om een boom te kunnen herkennen is het handig om wat termen te kennen. Meestal is het scannen van onderstaande informatie al voldoende om wat meer gevoel te krijgen voor de determinatie van een aantal Nederlandse bomen.

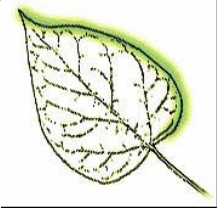
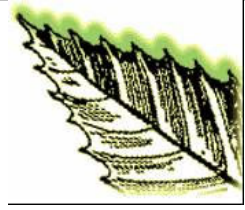
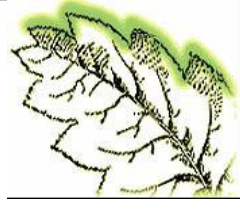
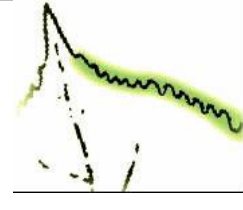
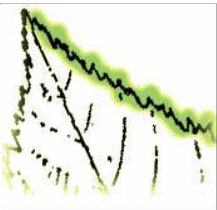

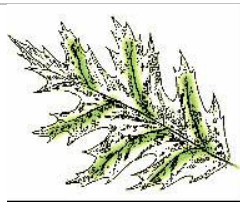
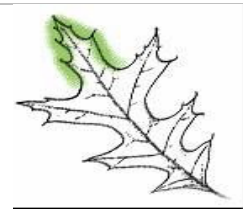
Type boom		
		Je kunt bomen globaal indelen in naaldbomen en loofbomen.
Naaldboom	Loofboom	

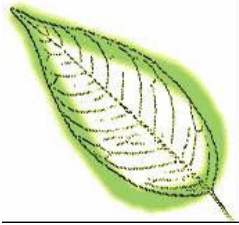
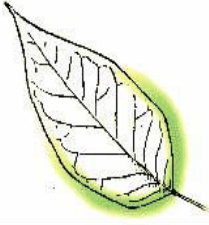
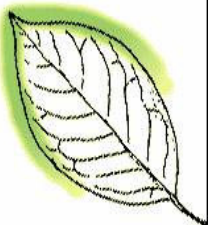

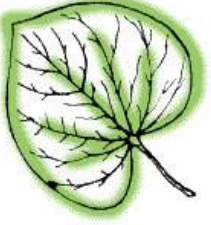
Loofboom / bladsamenstelling		
		Bij een loofboom bekijk je of aan een steel 1 of meerdere bladeren zitten.
Enkelvoudig	Samengesteld	

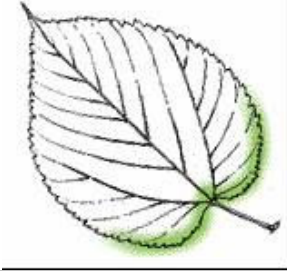

Loofboom / samengesteld		
		Bij een samengesteld blad (van een loofboom) ga je na of de bladeren vanuit 1 of meerdere punten ontstaan.
Handvormig	Veervormig	

Loofboom / samengesteld / handnervig		
		Bij een handnervig samengestelde loofboom bekijk je de bladrand.
Deltavormig	Niervormig	

Loofboom / enkelvoudig / nervatuur			
			Bij loofbomen met een enkelvoudig blad kijk je hoe de bladnerven lopen.
Veernervig	Handnervig	Parallelnervig	

Loofboom / enkelvoudig / veernervig				
				Bij veernervige loofbomen kijk je vervolgens naar de bladrand
Gaaf	Getand	Gekarteld	Gezaagd	
				
Dubbel gezaagd	Gelobt	Gespleten ?	Gedeeld ?	

Loofboom / enkelvoudig / bladvorm				
				
Langwerpig	Eirond	Omgekeerd eirond	Lancetvormig	Hartvormig

Loofboom / enkelvoudig / bladbasis		
		Bij enkelvoudige bladeren kun je ook onderscheid maken naar de symmetrie van de bladbasis (onderaan de steel).
Symmetrisch	Asymmetrisch	

DEEL 2: Quick-scan boomherkenning

Hieronder vind je een lijst met bomen die je redelijk makkelijk kunt herkennen. De werkwijze is gebaseerd op de afstreeplijst zoals je die kunt vinden op www.bomengids.nl.

LET OP: hieronder vind je een hele grove manier om bomen te herkennen. Wanneer je een boomsoort gevonden hebt, dan is het handig om via de beschrijving van deel 3 te checken of de overige karakteristieken van de boom ook overeen komen.

Naaldbomen		
* Losse naalden, rond		Spar Vaak gebruikt als kerstboom
* Dubbele naalden		Den
* Bundels naalden		Lariks (europese) Lichtgroene naalden, in het najaar oranje-achtig. In de winter verliest de boom zijn naalden Takken staan iets naar beneden

* Bundels naalden

Atlas ceder

Blauw-groene naalden in bundels
In de winter blijven de naalden aan de bomen
Takken staan iets naar boven

* Platte naalden

Taxus

Let op: deze boom is giftig !

LOOFBOMEN

Schors / bast

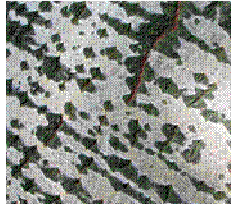
* Wit en ruw

Berk

Heeft meestal een smalle kroon, terwijl een grauwe abeel meestal een brede kroon heeft

* Wit/grijs,
minder ruw

Grauwe abeel

Heeft ruitvormige putjes. De onderkant van de bladeren zijn donzig grijs. De ratelpopulier heeft bladeren die van onderen en boven glad zijn.

* Wit/grijs, ruitjes

Ratelpopulier

Kleine ruitvormige putjes in rijen
De boom lijkt op een grauwe abeel.
NB In de geocache "Navigatieboom" wordt deze NIET gevraagd.

* Camouflageachtig

Plataan

* Hele ruwe bast

Acacia

Let op de ruwe "sperzieboon"-achtige vrucht

* Zuilachtige boom

Italiaanse populier

Deze boom kan vaak heel hoog worden en kan een forse stamontrek hebben. Het is geen zuileik - die veel kleiner is. De bladeren van deze populier hebben een driehoeksvorm - en zijn daarmee heel anders dan die van een eik, zie de beschrijving van de eiken.

Vruchten van de boom

* Katjes

Els

Deze vruchten zijn eerst groen en worden uiteindelijk zwart. De vruchten zijn het gehele jaar zichtbaar.

* Kastanje - naaldbolletje

Tamme kastanje

Check: langwerpige getande bladeren

* kastanje - ronder bolletje

Paardekastanje / wilde kastanje

Check: samengesteld, handvormige, omgekeerd eivormige bladeren.

* Vleugeltjes (paarsgewijs)

Esdoorn

Check: handnervig, gespleten rand, niervormige bladvorm. De bladvorm kennen we van de Canadese vlag.

* Niervormig, handnervig, meer gespleten dan esdoorn

Spaanse aak

De middelste lob is relatief veel groter dan die van een esdoorn. Het blad is kleiner dan die van een esdoorn, vaak maar 5-7 cm.

* Vleugeltjes (enkelvoudig)

Es

Check blad: samengesteld, langwerpig blad

Check: zwarte dikke knoppen

* Kers

Zoete kers

Check blad: gekarteld, langwerpig

Bladeren

* Lange slierten van lancetvormige bladeren

Wilg

Check: schietwilg, treurwilg (lange slierten) of een knot-wilg

* Gelobt, enkelvoudig

Zomer/wintereik

* Gespleten, enkelvoudig

Amerikaanse eik

* Gaaf, gegolfd

Beuk

Een gladde bast.

* Assymetrische bladrand

Iep - Hollandse

Check: ovaal

* Dubbelgezaagd omgekeerd eivormig

Hazelaar

Grote struik met altijd 5 of meerstammig

* Hartvormig, enkel

Lindeboom

* scherpe puntvormig

Hulst

DEEL 3 - BESCHRIJVING VAN BOMEN

De onderstaande lijst geeft per boomsoort wat meer informatie. Zo kun je met grotere zekerheid nagaan of je de juiste boomsoort gevonden hebt.

Acacia (gewone, witte - ook wel robinia genoemd)

Schors: ruw, gedraaid

Blad: samengesteld oneven veervormig, gawe bladrand, eironde/ovaal bladvorm, kaal, veernervig, onderkant blauwgroen, 15-30 cm lang met 11-15 blaadjes. (Gemene) stekels langs de takken

Amerikaanse eik

Blad: enkelvoudig, gelobt - gespleten bladrand, omgekeerd eivormig, veernervig. Bladeren zijn verspreid.

Typisch: vrucht is eikel, zie foto. Glanzend grijze schors wordt later donkerbruin.

Appelboom (wilde)

Schors: bruine bast barst later in kleine vakjes uiteen

Blad: enkelvoudig, verspreide bladeren met spitse top, onderzijde is glad, ovaal blad

Typisch: vrucht is appel, kleine boom die max 9 meter hoog wordt

Atlasceder

Blad: blauw-groene naalden in bundels. In de winter blijven de naalden aan de bomen

Typisch: takken staan iets naar boven

Berk

Schors: (soms glad) en wit, vaak met slierten die loshangen

Blad: enkelvoudig blad, dubbel gezaagd bladrand, driehoekig - eivormig, veernervig

Typisch: heeft bijna altijd een smalle kroon

Beuk

Schors: gladde grijze bast is vaak enigszins ruw

Blad: enkelvoudig, gaaf - gegolfd rand, eivormig - ovaal vorm, veernervig, gepunte einden, staan verspreid, aan beide zijden glanzend groen, 6-7 paar evenwijdige nerven

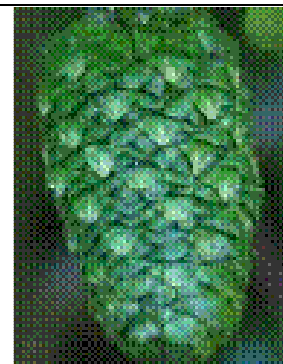
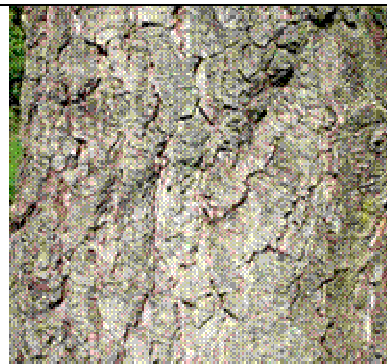
Typisch: vrucht - beukenootjes

Den (grove)

Blad: in bundels van 2 naalden (ezelsbruggetje: den = duo)

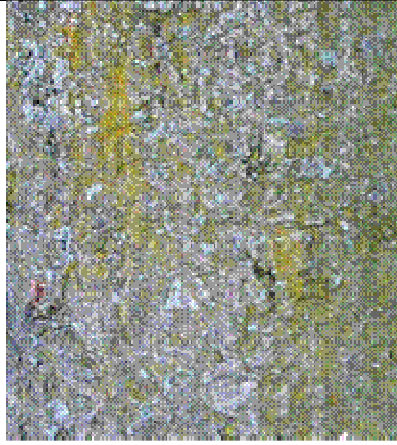
Els (zwarte)

Blad: enkelvoudig blad, gezaagde bladrand, omgekeerd eivormig bladvorm, veernervig

Typisch: De boom heeft zwarte (en eerst groene) ronde katjes die het gehele jaar aan de boom blijven.

Es (gewone)

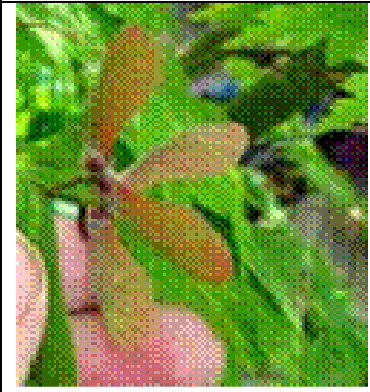
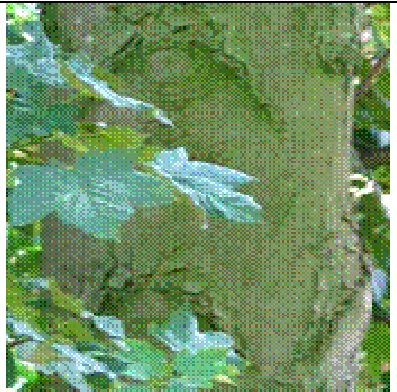

Blad: Samengesteld blad - 1 blad bestaat uit steel met aan weerszijden blaadjes, gezaagde bladrand, langwerpige vorm, veernervig, 30 cm lang, 7-13 blaadjes met spitse top.

Typisch: heeft bruine vleugeltjes als vrucht. Heeft dikke zwarte knoppen.

LET OP: De vleugeltjes bij de es zijn groen en later worden ze bruin. Niet alle essen hebben die, alleen de vrouwen

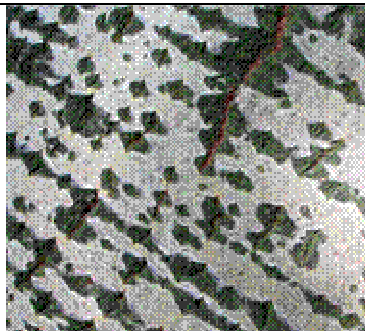
Esdoorn (gewone)

Blad: gespleten rand, niervormige bladvorm, handnervig, 5 lobbig, donkergroen vanboven. Onderste lobben niet geheel gescheiden. NB Middelste lob is minder lang dan die bij de Spaanse aak.

Typisch: de boom heeft vleugeltjes als vrucht

Grauwe abeel

Schors: typische witte schors

Blad: enkelvoudig blad, gelobde bladrand, driehoekig tot eironde bladvorm, veernervig, viltharige onderkant van de bladeren. Blad is 7-9 cm lang.

Typisch: hele grote grove boom met een brede kroon. Bladeren trillen in de wind

Hazelaar

Blad: enkelvoudig, dubbel gezaagde bladrand, omgekeerd eirond, veernervig, spitse top, max 10 cm lang
Typisch: vrucht is een hazelnoot, omhoog groeiende takken. Bast is lichtbruin en schilferig met gele poriën
Het is een grote struik met altijd 5 of meerstammig

Hulst

Blad: stekelige randen, boven donkergroen en glanzend, onder doffer. Verspreid en groen-blijvend.
Typisch: rode besjes als vrucht

Iep (bijv. Hollandse iep)

Blad: enkelvoudig blad, dubbel gezaagde bladrand, ovaal, veernervig, 10 cm lang, asymmetrische bladvoet

Italiaans populier

Vorm: hoge boom in de vorm van een zuil, grijsbruine bast met ondiepe richels

Blad: enkelvoudig blad, gezaagde bladrand, ruitvormige bladvorm, veernervig, blad is 4-5 cm lang, lange steel die tamelijk afgeplat is

Typisch: in tegenstelling met een zuileik kan deze populier echt heel hoog worden en een forse stamontrek hebben

Kers (zoete)

Blad: enkelvoudig blad, gezaagde bladrand, lang-eivormige bladvorm, veernervig, blad is 10-15cm lang

Typisch: kluwens van 2-6 kersjes. Glanzende bast schilfert in horizontale repen af.

Lariks

Blad: in bundels van meer dan 5 naalden (ezelsbruggetje: lariks = legio)

Typisch: laat 's winters naalden vallen

Lindeboom (Hollandse)

Blad: enkelvoudig blad, gezaagde bladrand, hartvormig bladvorm, veernervig, 5 - 10 cm lang, vrijwel rechte voet of bladbasis, toegespitste top
Stam met knobbels en knoesten bedekt. Kan wel 40 meter hoog worden.

Lijsterbes (wilde)

Blad: samengesteld oneven veervormig, gezaagde bladrand, langwerpige bladvorm, veernervig
Het is een struik tot kleine boom

Plataan (gewone of westerse)

Schors: De schors lijkt wel een camouflage-stof
Blad: enkelvoudig, gespleten bladrand, deltavormig, handnervig, 5 lobbig, middelste lob niet langer dan de rest, blad ongeveer 20cm lang met enkele spitse tanden, (bolachtige vruchten vallen niet af in de winter)

Paardekastanje (wilde of witte)

Blad: samengesteld handvormig, dubbel gezaagd bladrand, omgekeerd eivormig, veernervig. 5-7 dikke en ongesteelde blaadjes, alle groeiend vanuit 1 punt (handvormig) met lange bladstelen.

Ratelpopulier

Schors: witte schors, de bast heeft een soort kleine ruitvormige putjes in rijen
Blad: enkelvoudig blad, gelobde bladrand, meer ovale/ronde bladvorm, afgeplatte steel, de bladeren "trillen" in de wind. Blad is 4 - 6 cm lang.
Typisch: heeft een smalle kroon i.t.t. een grauwe abeel

Spaanse aak

Blad: gespleten rand, niervormige bladvorm, handnervig. Bladeren tegenoverstaand en klein met 3 afgeronde hoofdlobben en 2 kleinere onderste lobben. Middelste lob is duidelijk langer dan bij een esdoorn. Het blad is kleiner dan die van de esdoorn, vaak maar 5-7 cm
Schors is grijs of lichtbruin met ondiepe groeven.
Vrucht: in paren van vleugels die in elkaars verlengde liggen

Spar (gewone)

Blad: losse naalden (ezelsbruggetje: spar = solo), 1-3 cm lang
Vaak gebruikt als kerstboom

Tamme kastanje

Blad: enkelvoudig blad, getande bladrand, langwerpig bladvorm, veernervig, evenwijdige nerven, grote bladen tot 25 cm lang.

Typisch: vrucht met naaldachtige stekels

Schors: krijgt lange spiraalvormige groeven

Taxus

Blad: afgeplatte naalden, afzonderlijk staand

Wilg (treurwilg, schietwilg, knotwilg)

Blad: enkelvoudig blad, gezaagde bladrand, lancetvormig bladvorm, veernervig, 7-12.5 cm lang, onderkant licht
Typisch: lange slierten alleen bij treurwilg

Zomereik (en winter-eik voor de eenvoud samengenomen)

Blad: enkelvoudig blad, gelobde bladrand, omgekeerd eirond - spatelvormig bladvorm, veernervig, 3 - 6 paren gegolfde lobben
Vrucht: zomereik kent bijna geen bladstelen en eikels vaak in paren en lang gesteeld. De eikels van de wintereik zijn korter, dikker en ongesteeld.